

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

очевидну відмінність – вид металу. Не менш важливим є також ступінь очищення дорогоцінних металів, що дає їм кваліфікацію функціонувати у валютних правовідносинах. Законодавством передбачено особливі форми зовнішнього вигляду дорогоцінних металів – зливки, порошки та монети. Окремі науковці відзначають власні критерії поділу дорогоцінних металів, що доповнює загальну схему класифікації дорогоцінних металів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кудлаев Д. В. Финансово-правовое регулирование обращения драгоценных металлов в Российской Федерации: дис. канд. юр. наук : 12.00.04. Москва, 2015. 217 с.
2. Олимова Р. М. Гражданско-правовое регулирование оборота драгоценных металлов и драгоценных камней в Российской Федерации: дис. канд. юр. наук : 12.00.03. Казань, 2005. 189 с.
3. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними: Закон України від 18 листопада 1997 р. № 637/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 9. Ст. 34.
4. Про затвердження Положення про здійснення операцій з банківськими металами та внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: Постанова Правління Національного Банку України від 6 серпня 2003 р. № 325. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0749-03#Text>.

АКАДЕМІЧНА НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ПІДСТАВА ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ

Плотнікова М. В.

*к. ю. н., доцент кафедри МСПЦПД ННІ права
Сумського державного університету*

Одним зі важливих компонентів формування довіри до правосуддя є повага до особистості судді, яка забезпечується як його професійними, так і високими моральними якостями, що виключають неправомірну чи неетичну поведінку. Неприпустимість плагіату у навчальній та науковій літературі є важливим принципом розвитку освітньої та наукової галузей.

Завдяки запровадженій процедурі призначення суддів з попередньою оцінкою Громадською радою доброчесності кандидатів на посаду суддів було виявлено декілька випадків плагіату в роботах кандидатів на посади суддів Верховного Суду. Зокрема, у

висновках щодо кандидатів М. В. Гузели, С. В. Подкопаєва та О. Ф. Ситникова Громадська рада доброчесності відмітила виявлені випадки плагіату, а узагальнюючи практику з аналізу на відповідність критеріям професійної етики та доброчесності кандидатів на посади суддів Верховного Суду, визначила академічну недоброчесність «окремим випадком поведінки, яка порушує етичні стандарти» [1, с. 18].

Слід відмітити, що поняття академічної недоброчесності українське законодавство не містить, проте у Законі України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII визначається, що академічна доброчесність належить до принципів освітньої діяльності (ст. 6 Закону). Зазначений Закон розуміє академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. До порушень академічної доброчесності ч. 4 цієї ж статті включає академічний плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання, вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання. Тому порушення академічної доброчесності і слід вважати недоброчесною поведінкою як здобувачів певного освітнього ступеню, так і наукових та науково-педагогічних працівників. Суддя може бути здобувачем освітнього ступеню (аспірантом, докторантом), займатися викладацькою діяльністю, брати участь у підготовці науковців (бути членом спеціалізованої вченої ради, бути науковим керівником, виступати офіційним опонентом на захисті), здійснювати наукову діяльність, не маючи відношення до якого-небудь освітнього закладу.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 року № 848-VII Іннауковим працівником є вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) професійно провадить наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством. Науково-педагогічним працівником є вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) в університеті, академії, інституті професійно провадить педагогічну та

наукову або науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством. Таким чином, якщо буквально тлумачити положення законодавства про освіту, то тільки учасники освітнього процесу можуть допускати випадки академічної недоброчесності, а особа, яка провадить наукову діяльність та оприлюднює результати своєї наукової діяльності, в який виявлено плагіат, – ні. Виявлення плагіату в наукових працях осіб, які не здійснюють професійної наукової діяльності, на нашу думку, також є випадками академічної недоброчесності.

Українське законодавство про освіту передбачає наслідки для порушників академічної доброчесності для викладачів (ч. 5 ст. 42 Закону України «Про освіту») та здобувачів освіти (ч. 6 ст. 42 Закону України «Про освіту»), однак це не стосується суддів, які не належать до цих категорій осіб. Можливість застосувати негативні наслідки для суддів надає інститут дисциплінарної відповідальності.

Дослідники наголошують, що дисциплінарна відповідальність суддів є важливою як для забезпечення ефективності судової системи та авторитету судової влади, так і для досягнення балансу між незалежністю суддів та соціальним контролем за судом [2 с. 80]. Підстави дисциплінарної відповідальності судді визначені у ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Так, відповідно до цього Закону до підстав притягнення судді до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження, зокрема, належать:

– допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу (п. 3 ч. 1 ст. 106);

– допущення суддею не доброчесної поведінки (п. 12 ч. 1 ст. 106).

М. Колотило висловив думку щодо доцільності віднесення плагіату, який може виявитися у текстах суддів поза судовою практикою, до критеріїв доброчесності цих посадових осіб [3]. Громадська рада доброчесності визначила академічну не доброчесність при оцінюванні суддів та кандидатів на посади суддів як один з індикаторів критерію дотримання особою етичних норм [4]. Якщо звернутися до Кодексу суддівської етики, то у розділі III «Позасудова поведінка судді» вказівок щодо етичності поведінки судді при здійсненні наукової діяльності не наголошується [5]. Це, скоріш, є очевидною вимогою для науковця, попри це все частіше виявляються випадки академічного плагіату у наукових дослідженнях.

Підсумовуючи, слід зазначити, що дотримання академічної доброчесності суддею чи кандидатом у судді є критерієм етичної поведінки судді, порушення якої порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя. Тому виявлення випадків академічної недоброчесності суддею є підставою для застосування заходів дисциплінарної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Узагальнення практики Громадської ради доброчесності з аналізу на відповідність критеріям професійної етики та доброчесності кандидатів на посади суддів Верховного Суду. Київ, 2018. 26 с. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/news/a442-597b94fe5a.pdf> (дата звернення: 16.04.2020).
2. Шевченко А. Притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності за новим законодавством про судоустрій та статус суддів *.Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки.* 2011. Вип. 89. С. 80–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_89_22 (дата звернення: 16.04.2020).
3. Колотило М. Плагіат і покарання суддів за крадіжку праці інших. *Фундація DEJURE:* веб-сайт. URL: <https://dejure.foundation/column/plagiat-i-pokarannya-suddiv-za-kradizhku-pratsi-inshykh> (дата звернення: 16.04.2020).
4. Індикатори визначення невідповідності суддів (кандидатів на посаду судді) критеріям доброчесності та професійної етики: затверджено рішенням Громадської ради доброчесності від 11.01.2019 р. URL: https://grd.gov.ua/data/files/docs/indikatory_%2011.01.2019.pdf (дата звернення: 16.04.2020).
5. Кодекс суддівської етики: затверджено XI черговим з'їздом суддів України 22 лютого 2013 р. URL: [https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki\(1\).pdf](https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf) (дата звернення: 16.04.2020).

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Усенко Я. В.

*Студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Каріх І. В.

*к. п. н., асистент кафедри КПДС ННІ Права
Сумського державного університету*